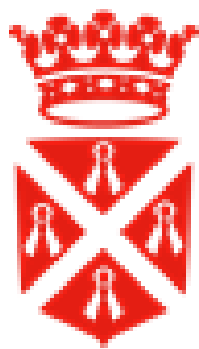

IBOR 2018 t/m 2022

Tevredenheid, kwaliteit en kosten van de openbare ruimte

Gemeente
Wijchen

Gemeente

Wijchen

ORIE

openbare ruimte in evenwicht

openbare ruimte in evenwicht

ORIE

openbare ruimte in evenwicht

*Martijn van Duuren
George Marshallstraat 29
6836 KW Arnhem
www.orie-advies.nl
orie@orie-advies.nl
06-42009181
KVK: 58882898*

· Inleiding en aanleiding

IBOR staat voor integraal beheer openbare ruimte. Hierin wordt het onderhoud en de vervanging van de hele openbare ruimte geregeld, met uitzondering van riolering, dit loopt via het vGRP (verbreed gemeentelijk rioleringsplan).

De gemeente Wijchen was in 2004 een van de eerste gemeenten in Nederland met niet alleen een openbare ruimte gebaseerd op beeldkwaliteit, maar ook met een IBOR-plan. IBOR is niet alleen een opsomming van veel beheergroepen, werkzaamheden en kosten. Maar vooral de kwaliteit beïnvloedt de dagelijkse leefomgeving van de inwoners van Wijchen. Ergernissen trekken helaas meer aandacht dan alles dat goed gaat. Een stevige taak om snel en servicegericht te blijven werken. De leefbaarheid van Wijchen, daar gaat t om.

Vierjaarlijks vindt er een herijking van het IBOR-plan plaats. Wijzigingen in beleid, areaal en kosten worden daarin doorgevoerd.

Het voorliggende plan kent een uitbreiding door de opname van kunstwerken, bermen, poelen en wadi's.

Dit rapport behandelt achtereenvolgens : huidige beleid, bewonerstevredenheid, huidige kwaliteit, huidige begroting, analyse van kwaliteit en financiën, beleid kwaliteit en kosten 2017 en verder en overige beleidsaandachtspunten.

· Huidige beleidsuitgangspunten

Evaluatie IBOR 2008-2011

De laatste herijking van het IBOR dateert uit 2011. Hierbij is gekeken naar historie van klachten en meldingen, huidige (beeld)kwaliteit, ambitie en middelen.

Uitgangspunt in het vorige beleid waren de volgende kwaliteitskeuzes:

Beheercategorie	Winkelgebied	Bedrijventerrein	Buitengebied en kerkdorpen	Woongebied	Hoofdstructuur
Groen	B	C	C	C	C
Verharding	A	C	C	B	B
Meubilair	A	C	C	C	B
Reiniging	B	C	C	C	C
Riolering en Water	B	C	C	B	C
Kunstwerken	B	C	C	B	C

De kwaliteitskeuzes zijn als volgt te omschrijven:

A – intensief beheerniveau, er is weinig op aan te merken, de buitenruimte wordt op een hoog niveau onderhouden.

B – normaal beheerniveau, hier en daar kunt u een verstoring aan treffen, de buitenruimte wordt op een doorsnede niveau onderhouden.

C – extensief beheerniveau, er komen regelmatige slechte plekken voor, de buitenruimte wordt op een laag niveau onderhouden.

Hieronder treft u een voorbeeld aan van de beeldkwaliteit voor het snoeien van hagen.

Groen-beplanting-haag-snoeibeeld geschoren hagen (RAW-hoofdcodes 70.14.15/70.14.65)				
A+	A	B	C	D
				
De strakke lijnen van de haag zijn duidelijk zichtbaar. Er steken geen uitlopers uit de haag.	De strakke lijnen van de haag zijn goed zichtbaar. Er steken weinig uitlopers uit de haag.	De strakke lijnen van de haag zijn redelijk zichtbaar. Hier en daar steken kleine uitlopers uit de haag.	De strakke lijnen van de haag zijn niet meer zichtbaar. Er steken redelijk veel kleine uitlopers uit de haag.	De strakke lijnen van de haag zijn niet meer zichtbaar. Er steken veel uitlopers uit de haag. De haag heeft zich ontwikkeld tot losse heesterrand.
gemiddelde lengte uitlopers	gemiddelde lengte uitlopers	gemiddelde lengte uitlopers	gemiddelde lengte uitlopers	gemiddelde lengte uitlopers
0 cm per 100 m ¹	≤ 10 cm per 100 m ¹	≤ 20 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	> 30 cm per 100 m ¹
maximale lengte uitgroeiende uitlopers	maximale lengte uitgroeiende uitlopers	maximale lengte uitgroeiende uitlopers	maximale lengte uitgroeiende uitlopers	maximale lengte uitgroeiende uitlopers
0 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	≤ 40 cm per 100 m ¹	≤ 50 cm per 100 m ¹	< 50 cm per 100 m ¹

· Coalitieakkoord 2014-2018

Het coalitieakkoord kent voor IBOR de volgende uitgangspunten:

Verbetering leefklimaat in de wijken

In (sommige) wijken heerst een andere beleving dan in bijvoorbeeld de kernen. Er is minder sociale cohesie en de zelfwerkzaamheid van wijkbewoners is niet overal gelijk. Wij willen met een thematische en op de wijk gerichte aanpak het leefklimaat en de betrokkenheid in de wijken samen met de inwoners en de leefbaarheidsgroepen verbeteren. Wij nemen samen met onze partners even het voortouw, maar we verwachten wel dat de inwoners 'het stokje overnemen' en vooral ook zelf met initiatieven komen. Daarnaast zorgen we samen, met de financieel beschikbare middelen, voor behoud van voldoende voorzieningen. Te denken valt aan dorpshuizen, (brede) scholen, speeltuintjes en jongerenontmoetingsplekken.

Natuurlijk groen een voorwaarde

Wij vinden het belangrijk dat Wijchen en haar wijken en kernen ingebed zijn in een natuurlijke groene omgeving. Dat betekent ook dat we werk maken van het groenonderhoud. Om dit waar te maken betrekken wij onze inwoners bij de uitvoering hiervan. Het is zinvol te onderzoeken of we bijvoorbeeld op dit terrein kunnen samenwerken met zorginstellingen en hun cliënten. Wij blijven ons inspannen voor een goede balans tussen natuur, economie en concurrerend ruimtegebruik. Een van de manieren is het in stand houden van groene buffers, bijvoorbeeld door de renovatie van parken, zoals het Oosterpark en de kasteeltuin. Voorstellen daarvoor bereiden we voor.

• Programmabegroting 2017

Afgesproken is om bij wijze van proef verenigingen te benaderen voor het handmatig onkruidvrij maken van verhardingen. Begin 2015 zijn verenigingen aangeschreven en leefbaarheidsgroepen in de dorpen benaderd. Helaas bleek er weinig animo voor de proef. De voornaamste reden die genoemd wordt is de lage vergoeding. Alleen in Niftrik en Bergharen heeft een en ander geresulteerd in afspraken.

De laatste uitgangspunten van IBOR zijn de volgende:

Beheercategorie	Winkelgebied	Bedrijventerrein	Buitengebied en kerkdorpen	Woongebied	Hoofdstructuur	Fietszones
Groen	B	C	C	C	C	C
Verharding	A	C	C	B	B	B
Onkruid op verharding	B	B	B	B	B	B
Meubilair	A	C	C	C	B	B
Reiniging	B	C	C	C	C	B
Riolering en Water	B	C	C	B	C	B

De beheergroep 'onkruid op verharding' is geen hoofdbeheergroep. In de rest van deze rapportage valt deze binnen de hoofdbeheergroep 'reiniging'. De fietszones zijn onderdeel van de hoofdinfrastructuur.

In de uitvoering wordt rekening gehouden met het iets hogere onderhoudsniveau.

In de begroting 2017 "Anders denken, samen doen" d.d. oktober 2016 is afgesproken om binnen IBOR 2018 t/m 2022 de consequenties van enkele beheeronderdelen onderdeel te laten zijn van het begrotingsproces 2018, het gaat hierbij om:

- verbeteren van de bermen in het buitengebied;
- de financiële consequenties ten gevolge van het verbod op de toepassing van glyfosaat bij de bestrijding van onkruid op verhardingen
- toevoegen van kunstwerken
- inzicht geven in de marktontwikkelingen met betrekking tot uitbestede machinale groenwerkzaamheden.
- Daarnaast zijn de consequenties van de inzet van medewerkers van het werkbedrijf en het doelgroepregister in beeld gebracht.

· **Evaluaties Burgertevredenheid en Klachten en Meldingen**

Tevredenheidsonderzoek 2015

Het tevredenheidsonderzoek geeft informatie over het serviceniveau en over de tevredenheid over de kwaliteit openbare ruimte. In dit onderzoek is gekeken naar de tevredenheid van het onderhoud dat Wijkbeheer pleegt aan de openbare ruimte. Vergeleken met 2011 en 2013, is de tevredenheid over het onderhoud van de openbare ruimte toegenomen, met uitzondering van het aspect openbare verlichting. Alle andere verschillen zijn, ook vanwege het wat beperkte aantal respondenten dat de beoordeling heeft gedaan, niet statistisch significant.

Verder is gekeken naar de tevredenheid van het schoonhouden. Vergeleken met 2011 en 2013, zijn enkele kleine verschillen gemeten betreffende de tevredenheid over het onderhoud door Wijkbeheer: deze tevredenheid is toegenomen te zijn.

De grafieken zijn in bijlage 1 te vinden.

Evaluatie wijkbeheer 2015

Binnen de evaluatie is gekeken naar het aantal klusbonnen. Deze klusbonnen kunnen voorafgaande aan een wijkgerichte aanpak worden ingeleverd om kleine ergernissen en kleine aanpassingen te doen. Het aantal klusbonnen is in 2015 tov 2014 weer toegenomen. De klusbonnen kunnen worden ingeleverd om kleine ergernissen en kleine aanpassingen te doen.

Verder is gekeken naar inwonersparticipatie in de openbare ruimte. Het aantal vrijwilligers dat participeert aan de klusmaanden is beperkt. In 2010 zijn we gestart met het project inwonersparticipatie waarbij bewoners zich verbonden hebben aan het onderhoud van een groenstrook het opruimen van zwerfvuil of de gladheidsbestrijding. Eind 2015 is over 158 locaties (formeel) een afspraak gemaakt.

Mede ingegeven door de financiële situatie van het toenmalige werkvoorzieningsschap "Breed" en de omstandigheid dat de groenbestekken in 2012 eindigden, is besloten het fysieke onderhoud van het groen en het verwijderen van zwerfvuil in Wijchen (handjeswerk) middels detachering door medewerkers van het Werkbedrijf uit te laten voeren. Het gaat in beginsel om een groepsdetachering van

jaarlijks gemiddeld 50 fte. Daarbij is het Werkbedrijf verantwoordelijk voor een evenwichtige en harmonieuze samenstelling van de diverse ploegen. De gemeente draagt zorg voor de aansturing en faciliteiten.

Later is het aantal gedetacheerden uitgebreid naar 66 fte. Gezien het hoge aantal deeltijdmedewerkers betreft het in werkelijkheid 72 medewerkers.

Deze inzet draagt sterk bij aan de doelstellingen van ons Sociaal Domein (arbeidsparticipatie). Het gevolg is dat wij relatief veel arbeidscapaciteit tot onze beschikking hebben.

De grafieken zijn te vinden in bijlage 1.

Waar staat je gemeente'

De gemeente Wijchen heeft in 2014 nog meegedaan aan het landelijke onderzoek 'Waar staat je gemeente', hieronder staan de resultaten van dit onderzoek:

Wijchen scoort op de IBOR-onderdelen vaak hoger dan referentie-gemeenten op deze onderdelen. De waardering komt vooral tot stand op onderdelen waar de medewerkers van het werkbedrijf op in worden gezet.

	Voorjaar 2009		Voorjaar 2010		Voorjaar 2011		Voorjaar 2012		Voorjaar 2014		Gem. gemeenten 25.000 – 50.000 inwoners 2013 en Voorjaar 2014
	Cijfer	N	Cijfer	N	Cijfer	N	Cijfer	N	Cijfer	N	Cijfer
DE BURGER ALS WIJKEWONER											
WIJKEWONER: Uw woonomgeving	7,6	461	7,6	536	7,5	521	7,6	537	7,7	429	7,6
WIJKEWONER: De leefbaarheid in uw buurt	7,6	460	7,5	532	7,4	516	7,5	535	7,5	426	7,5
WIJKEWONER: Tevredenheid over: Winkels voor dagelijkse boodschappen	7,5	443	7,8	526	7,8	507	8,2	523	8,0	420	7,9
WIJKEWONER: In de buurt zijn goede speelplekken voor kinderen	6,9	392	7,0	456	7,1	456	7,2	470	7,3	375	6,9
WIJKEWONER: In de buurt is het buiten goed verlicht	7,5	462	7,5	530	7,4	525	7,6	537	7,5	429	7,5
WIJKEWONER: Tevredenheid over: Basisonderwijs	8,0	284	7,8	371	7,8	330	8,1	359	8,1	260	8,0
WIJKEWONER: In de buurt zijn de wegen, paden en pleintjes goed onderhouden	7,0	456	7,0	527	6,6	519	7,1	535	6,8	428	6,6
WIJKEWONER: In de buurt zijn goede voorzieningen voor jongeren	5,2	343	5,3	421	5,2	406	5,3	412	5,4	317	5,2
WIJKEWONER: In de buurt zijn perken, plantsoenen en parken goed onderhouden	7,0	458	7,0	519	6,6	514	6,9	534	6,7	424	6,7
WIJKEWONER: Tevredenheid over: Het schoonhouden van uw buurt	6,9	461	7,0	529	6,6	517	7,0	534	6,7	422	6,7
WIJKEWONER: Tevredenheid over: De wijze waarop het afval wordt ingezameld	7,6	461	8,0	530	7,9	524	7,7	537	7,9	425	7,7
WIJKEWONER: Tevredenheid over: Bereikbaarheid van de buurt met de auto	7,7	455	7,9	524	7,9	518	7,9	530	7,8	425	7,8
WIJKEWONER: Tevredenheid over: De parkeermogelijkheden in de buurt	6,7	447	6,6	507	6,7	490	6,9	510	6,9	411	6,7
WIJKEWONER: Tevredenheid over: Het openbaar vervoer in de buurt	6,7	381	7,0	461	7,0	436	7,0	441	7,1	359	6,7
WIJKEWONER: Tevredenheid over: De parkeermogelijkheden in de gemeente	6,4	453	6,6	516	6,7	517	6,9	531	7,4	422	6,7
WIJKEWONER: Tevredenheid over: Het openbaar vervoer in de gemeente	6,7	395	6,9	461	6,7	450	7,0	446	7,2	372	6,7
WIJKEWONER: Tevredenheid over: Het onderhoud van wegen en fietspaden	7,1	461	7,0	529	6,9	522	7,2	535	7,3	430	6,8

- **Huidige kwaliteit**

Inleiding

Vanaf 2010 wordt al gestructureerd gekeken naar de kwaliteit openbare ruimte. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de landelijke systematiek van beeldkwaliteit.

De kracht van de systematiek is dat er met een beperkt aantal meting een significante doorsnede ontstaat van de openbare ruimte.

Echter ook in een gebied waarin op een hoog niveau (A-niveau) gestuurd wordt komen onregelmatigheden voor (er kan net op een punt een stevige vervuiling hebben opgetreden). Door een hoge frequentie van ingrijpen wordt in dit gebied gezorgd voor een constanter beeld.

Per meetpunt worden binnen een straal van 50 meter alle onderdelen van de openbare ruimte getoetst.

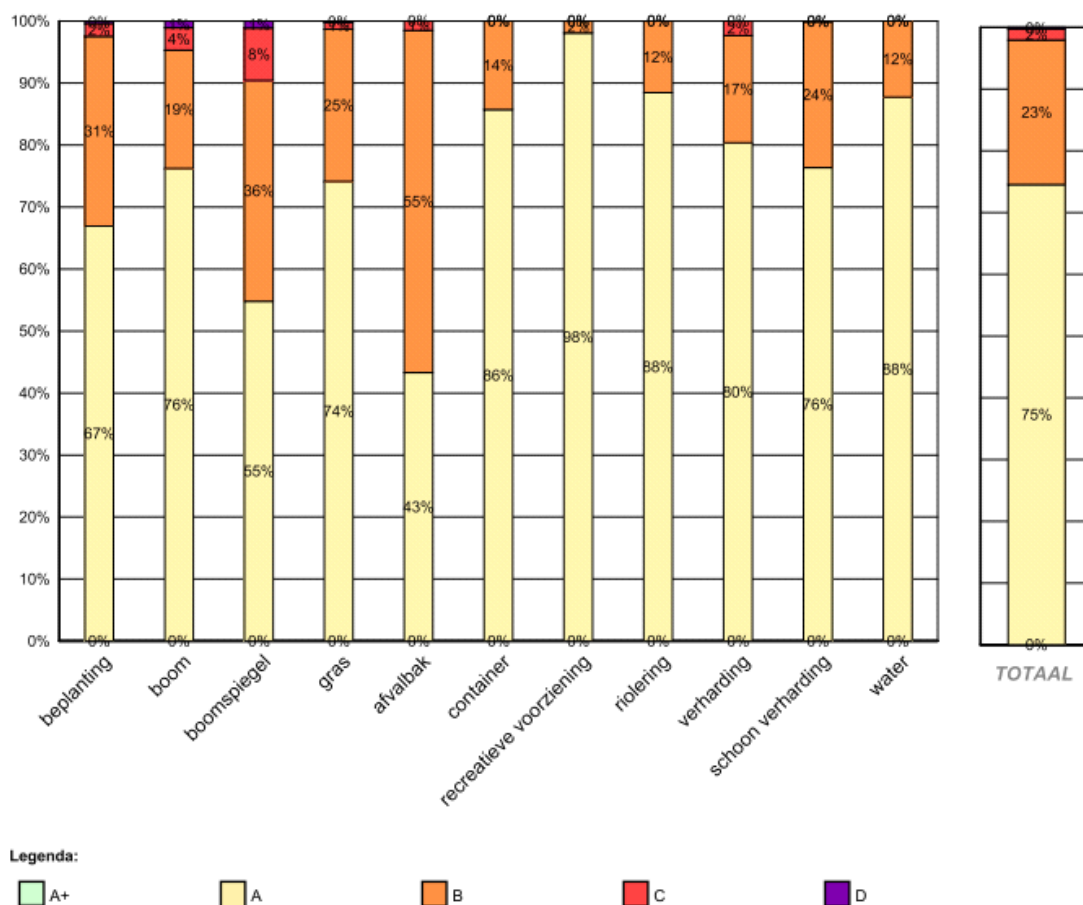
In de analyse is gekeken naar de verschillende functionele gebieden: winkelgebied, bedrijventerrein, buitengebied en kerkdorpen, woongebied en hoofdstructuur.

Landelijk ontstaat er meer aandacht voor beleving. We zijn ons bewust dat de feitelijke waarneming van de kwaliteit niet altijd maatgevend is. De ene wijk heeft meer behoefte aan schoon, de andere wijk meer aan samen werken in de openbare ruimte. De gemeente Wijchen wil een pilot gaan doen met sturen op belevingskwaliteit.

Meting 2015

In 2015 is nog een beleidsmeting uitgevoerd. Hieronder staan de resultaten:

De kwaliteit is hoger dan op basis van het vastgestelde beleid en de beschikbare financiën te verwachten is. Dit is te verklaren uit:

- Groen, reiniging en meubilair: er is een ruime beschikbaarheid van medewerkers uit het Werkbedrijf. Deze groep wordt in de wijken ingezet in al het kort cyclische en vaak handmatige werk (schoffelen, verwijderen zwerfafval, etc). De kwaliteit van deze onderdelen is zeer hoog te noemen. De doelstelling voor deze groep is vooral gelegen in de arbeidsparticipatie (gemeente Wijchen heeft als werkgever een landelijke verplichting vanuit de wet 'banenafspraken en arbeidsbeperkten'), vaak zijn deze medewerkers ook woonachtig in Wijchen en zal vermindering van inzet uit het Werkbedrijf leiden tot hogere uitkeringen.

- Groen en reiniging (machinaal werk): het grasmaaien, vegen van wegen en onkruidbestrijding op verharding worden uitgevoerd door aannemers. Deze werkzaamheden worden op een basisniveau (B) uitgevoerd.
- Wegen: de technische staat heeft een hoog niveau. Dit komt deels door stevige externe geldstromen (aanleg- en renovaties vanuit andere doelstellingen) en deels door de leeftijdsopbouw van het areaal, wij verwachten de komende jaren nog een piek in renovaties door de jaren 60- en 70 wijken die dan aangepakt moeten worden. De huidige beeldkwaliteit scoort wel lager door slijtage, betonklinkers van meer dan 40 jaar oud laten stevige sporen van slijtage zien. (een uitgebreidere analyse wegbeheer is op basis van de inspectie 2016 opgenomen in bijlage 2).
- Riool en Water: een basisniveau
- Kunstwerken: een basisniveau met een te verwachten piek in het onderhoud op basis van levensduur.

Gewogen kwaliteit 2017

Op basis van bovenstaande overwegingen komen we tot een gewogen kwaliteit wat er als volgt uit ziet:

Beheercategorie	Winkelgebied	Bedrijventerrein	Buitengebied en kerkdorpen	Woongebied	Hoofdstructuur
Groen	A	B	B	B	B
Verharding	A	B	B	B	B
Meubilair	A	B	B	B	B
Reiniging	A	A	A	A	A
Riolering en Water	B	B	B	B	B
Kunstwerken	B	B	B	B	B
A	A zowel beleid als werkelijk				
B	B zowel beleid als werkelijk				
C					
	hoger zonder verklaring				
	hoger door wegbeheer				
	hoger door werkbedrijf				

Op behoorlijk wat onderdelen wordt hoger gescoord dan het beleid voorschrijft, dit is vooral te verklaren vanuit:

- de constructie met het Werkbedrijf, deze werkwijze levert een hoge kwaliteit op al het handmatige werk.
 - de kwaliteit van de wegen, door externe financiering in combinatie met de leeftijdsopbouw is de kwaliteit nu hoger.

- **Financiën – huidige situatie**

Inleiding

In de begroting is gekeken naar alle uitvoeringskosten in de openbare ruimte (muv riolering), hierbij is gekeken naar:

- Onderhoud, dit zijn vaak kort cyclische activiteiten zoals schoffelen, vegen, maaien, verwijderen van afval, etc. Een groot deel van deze kosten worden door uren van de wijkploegen gemaakt.
- Vervanging, bij einde levensduur wordt er vaak grootschalig ingegrepen, de riolering is vaak de sterkste aanleiding om een vervanging in gang te zetten.

Hieronder staan de uitvoeringskosten uit de begroting 2017 beschreven. Hierbij zijn kosten in beeld zonder de sturingskosten van de gemeente (programmatisch beheer en management) en zonder de kosten van de intensieve communicatie in het kader van wijkbeheer. Hierdoor zijn de kosten vergelijkbaar met landelijke kentallen van onder andere het CROW.

Begroting 2017

In de begroting zijn voor de IBOR-onderdelen de volgende financiën beschikbaar.

Discipline	Onderhoud	Vervanging
Groen	€ 1.668.446	€ 259.467
Verharding	€ 2.020.483	€ 1.280.792
Meubilair	€ 469.034	€ 413.112
Reiniging	€ 576.659	€ -
Riolering en Water	€ 60.283	€ 9.947
Kunstwerken	€ 65.489	€ 68.411
Sub totaal	€ 4.860.393	€ 2.031.728
Totaal	€ 6.892.121	

Bij deze cijfers zijn de volgende kanttekeningen/opmerkingen te maken:

- De financiën zijn gericht op de uitvoeringskosten.
- Het gaat om daadwerkelijk beschikbare financiën in de begroting 2017.
- Een deel van de kosten wordt gedekt uit de rioolheffing. Binnen de mogelijkheden van het verbreed rioolrecht zijn hier meer mogelijkheden voor. Het gaat hierbij om het onderhoud van wadi's en duikers, uitdiepen van poelen en bermsloten en het afroven van bermen. Dit is afgestemd met het op te stellen GRP.

- Binnen deze systematiek is rekening gehouden met de volgende afschrijvingstermijnen:

• Bomen	60 jaar
• Beplanting	30 jaar
• Meubilair	25 jaar
• Lichtmasten	45 jaar
• Armaturen	25 jaar
• Asfaltverharding (zonder riool)	90 jaar
• Klinkerverharding (zonder riool)	60 jaar
• Verharding (met riool)	60 jaar
• Kunstwerken houten bruggetjes	25 jaar
• Kunstwerken betonnen bruggen en duikers	80 jaar
- De splitsing onderhoud en vervanging is niet voor 100% zuiver te maken. Het boeken van uren gaat bijvoorbeeld op het product 'Groen', hierbinnen zijn werkzaamheden die met vervanging en die met onderhoud te maken hebben.

• **Beleid en kosten analyse 2017**

Om tot een goed vergelijk in kwaliteit, kosten en begroting te komen, zijn de volgende gegevens gebruikt:

- Arealen – bijlage 3. Hierbij is waar de gegevens te beperkt voorhanden waren gebruik gemaakt van extrapolaties. Het gaat hierbij vooral om de verdeling tussen de functionele gebieden.
- Eenheidscijfers onderhoud – bijlage 4.
- Eenheidscijfers vervanging – bijlage 5.

De eenheidscijfers zijn gebaseerd op de normgetallen van CROW en diverse ervaringscijfers van adviesbureaus.

Huidige situatie financieel

In de huidige situatie is de kwaliteit zoals in het huidige beleid is vastgesteld doorgerekend op basis van landelijke kentallen. Hierbij zijn de landelijke kentallen getoetst aan specifieke omstandigheden zoals die in Wijchen van toepassing zijn, denk hierbij aan grondsoort en identiteit en opbouw van de gemeente.

Op basis van het huidige beleid en de doorrekening is er afgerond een structureel tekort van ca. € 611.073,-.

Beheercategorie	Winkelgebied	Bedrijventerrein	Buitengebied en kerkdorpen	Woongebied	Hoofdstructuur
Groen	B	C	C	C	C
Verharding	A	C	C	B	B
Meubilair	A	C	C	C	B
Reiniging	B	C	C	C	C
Riolering en Water	B	C	C	B	C
Kunstwerken	B	C	C	B	C
Totale kosten openbare ruimte		verschil t.o.v. huidige situatie			
Gewenste situatie	€ 7.503.194	108,87%			
Huidige situatie /begroting	€ 6.892.121				
Verschil	€ -611.073	-8,87%			

Ten opzichte van het vorige IBOR-plan hebben er wel verschuivingen plaatsgevonden. Dit verklaart de verschillen ten opzichte van de begroting (hoofdstuk 5):

- Kunstwerken i.v.m. omissies in areaal en versnelde afschrijving (–€ 149.555);
- Verwachte stijging machinaal groenonderhoud op basis van marktontwikkeling (–€ 85.000);
- Stijging onkruidbestrijding op verhardingen moet op basis van landelijke regelgeving, zonder chemische bestrijdingsmiddelen (–€ 150.000);
- Meerkosten inzet sw medewerkers (–€ 89.500);
- Herijking areaal zijnde niet doorgerekend in de begroting (–€ 126.000)
- Areaaluitbreiding parkeerplaats Schaarweide (–10.000)

- **Beleid 2017-2021 – Kwaliteit en kosten**

Wij constateren dat er tussen huidig beleid (redelijk sober) en huidige kwaliteit (bovengemiddeld) een redelijk verschil zit. Door de constructie met het werkbedrijf en kwalitatief goede verhardingen is de kwaliteit hoger dan op basis van het beleid verwacht mag worden. De inzet van het werkbedrijf is zeer efficiënt door de ploegen gestructureerd rondes door de wijk te laten lopen. Hier zijn echter ook doelstelling vanuit het Sociaal Domein bij betrokken, de medewerkers die via het Werkbedrijf in de openbare ruimte werken waren anders in uitkeringssituaties terecht gekomen. Bij de wegen komt er de komende jaren nog een piek in de investeringen. Bijzonder is dat de gemeente op dit moment aanzienlijk meer levert dan er financiën beschikbaar zijn.

Voorgesteld wordt om de discrepantie tussen huidig beleid en huidige kwaliteit op te lossen door binnen de huidige financiële middelen het hogere kwaliteitsniveau als kader in de bedrijfsvoering te gaan hanteren.

Wij gaan sturen op het onderstaande scenario:

Beheercategorie	Winkelgebied	Bedrijventerrein	Buitengebied en kerkdorpen	Woongebied	Hoofdstructuur
Groen	A	B	B	B	B
Verharding	A	B	B	B	B
Meubilair	A	B	B	B	B
Reiniging	A	A	A	A	A
Riolering en Water	B	B	B	B	B
Kunstwerken	B	B	B	B	B

De hiervoor benodigde middelen zijn:

Kosten per gebied:	Onderhoud	Vervanging	Totaal
Winkelgebied	€ 216.666	€ 211.081	€ 427.747
Bedrijventerrein	€ 269.174	€ 254.953	€ 524.127
Buitengebied en kerkdorpen	€ 665.562	€ 588.818	€ 1.254.380
Woongebied	€ 2.197.914	€ 2.254.881	€ 4.452.795
Hoofdstructuur	€ 448.965	€ 395.180	€ 844.145
totaal	€ 3.798.281	€ 3.714.913	€ 7.503.194

- **Beleid openbare ruimte 2017-2021**

Inwonersparticipatie

Sinds 2010 stimuleert de gemeente Wijchen inwonersparticipatie groen: burgers helpen mee met onderhoud van het openbaar groen door schoffelen, snoeien en zwerfafval ruimen. Jaarlijks wordt bekendheid gegeven via klusmaandbrieven en website. Bij aanmelding volgt een thuisbezoek met groenbeheerder en wijkbeheerder. Eventueel materiaal (schoffel, bezem, handschoenen) wordt verstrekt en een rechtstreeks contactpersoon wordt bekend gemaakt voor o.a. het beantwoorden van vragen en het geven van adviezen. De gemeente ondersteunt bij inboet en ophalen groenafval.

Momenteel zijn er 100 locaties met ongeveer 136 deelnemers.

Sinds 2013 stimuleert de gemeente Wijchen ook inwonersparticipatie zwerfafval: inwoners helpen mee met het opruimen van zwerfafval in hun wijk of in een park of buitengebied. Inmiddels zijn er 56 locaties met ongeveer 51 deelnemers. Daarnaast is met 5 bewonersgroepen, 1 leefbaarheidsgroep, 1 school, 1 vereniging en 1 groep (mensen met afstand tot de arbeidsmarkt), een convenant afgesloten voor het opruimen van zwerfafval in hun omgeving.

Sinds 2014 stimuleert de gemeente ook inwonersparticipatie verhardingen: met 1 bewoner zijn afspraken over het onderhoud van een weg gemaakt. Tijdig wordt materiaal voor opvullen gaten aangeleverd. Er komen twee locaties binnenkort bij.

Sinds 2014 is er ook inwonersparticipatie gladheid: Bewoners (18 locaties) en boeren helpen mee met gladheidsbestrijding door zout te strooien en sneeuw te ruimen. Materialen als strooizout en sneeuwschuivers worden verstrekt.

Alle bewoners van bovenstaande projecten krijgen eenmaal per jaar persoonlijk een brief waarin ze bedankt worden voor hun inzet voor de leefbaarheid in de wijk. Daar voor hebben we in 2014 een insectenhotel uitgedeeld aan inwonersparticipatie groen deelnemers, in 2015 een filmavond gehouden voor alle inwonersparticipatie deelnemers en in 2016 een zakje met bloemenzaadjes uitgedeeld aan alle deelnemers.

Daarnaast lopen er twee afzonderlijke inwonersparticipatieprojecten:

- Inwonersparticipatie onkruid op verharding: In Bergharen helpen sinds 2015 bewoners twee keer per jaar met onkruidbestrijding op de trottoirs voor hun woning. Hiervoor krijgen ze een muntje per 10 m² die € 1,00 waard is en uitgegeven kan worden in lokale winkels en horeca in Bergharen. Leefbaarheidsgroep Bergharen krijgt € 0,09 / m² per onderhoudsbeurt hiervoor.
- Inwonersparticipatie Burgerschouw: In Bergharen zijn we met een proef gestart met 7 bewoners die elke twee maanden de openbare ruimte schouwen op gebreken en achterstallig onderhoud. De gemeente heeft hiervoor tijdelijk een app aangeschaft die de bewoners gebruiken. Instructies zijn gegeven en veiligheidshesjes zijn verstrekt en na de eerste ronde is een evaluatie geweest waarmee de app verbeterd kan worden voor de volgende ronde. De proef eindigt per juli 2017.

Verder zijn er nog onderstaande projecten:

- Sponsoring van bankjes
- Sponsoring rotondes

Project Bermen

Over de (verharde) bermen is al opgemerkt dat deze in de aandacht staan. Er is een brede wens om te werken naar een duurzamere inrichting: d.w.z. minder met het 'uitvullen' van de berm te werken, en meer grasbetonstenen aan te leggen. Het gebruik van grasbetonstenen is een toevoeging aan of een verbetering van de openbare ruimte. In het IBOR-plan is hier geen rekening mee gehouden.

Voorgesteld wordt om een éénmalige impuls te doen en te investeren in een reële hoeveelheid grasbeton. Wij stellen voor om op de meest knellende 20% van het areaal buitengebied een investering te doen. Het gaat hierbij ongeveer 32 km berm, waar € 450.000,- extra éénmalig voor moet worden vrijgemaakt. Deze investering kan over enkele jaren worden verdeeld. Voor het onderhoud en vervanging van de grasbetontegels is jaarlijks structureel nodig een bedrag van € 65.250.

Bij eventuele beschikbaarheid van dit bedrag zullen wij hier een project van maken waarbij we de kaders, tempo en uitwerking aan de raad zullen voorleggen. In dit project zullen wij nauw samenwerken met leefbaarheidsgroepen en het ZLTO. Het project voorziet in meerdere oplossingen, te weten: grasbeton, éénrichtingsverkeer, passeerstroken, etc. Het project krijgt een scope van 3 jaar.

Bijlage 1 Evaluaties hoofdstuk 3

Tevredenheidsonderzoek 2011 / 2013 / 2015

survivaalkamp.pdf LinkedIn Onderzoeksresultaten eval K7-Bijlagen.pdf KTO_Rapport tevredenheids KTO-Extra tabel 2015.px X

File:///C:/Users/Martijn%20van%20Duuren/AppData/Local/Microsoft/Windows/NetCache/Content.Outlook/HF6CZRX/KTO-Extra%20tabel%202015.pdf

1 van 1

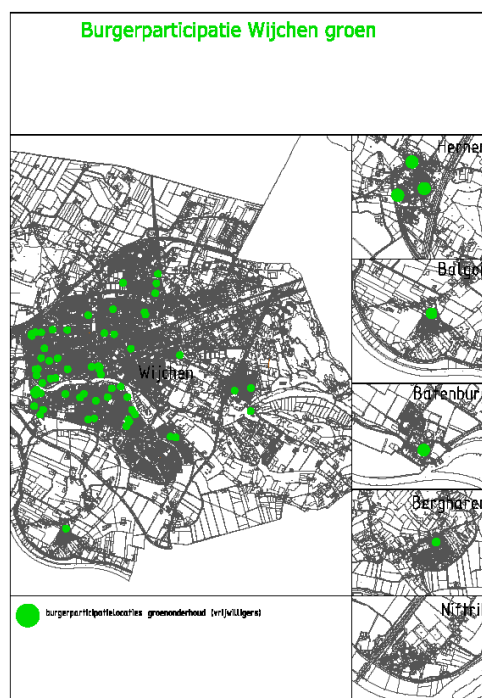
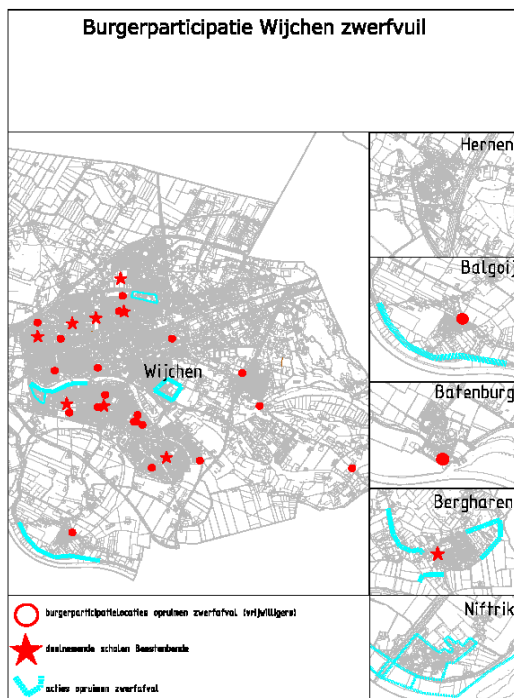
Resultaten	2011	2013	2015
Taken wijkbeheer			
Onderhouden bestrating	80%	77%	72%
Onderhouden groen	72%	76%	74%
Schoonhouden vijk	70%	60%	55%
Onderhouden verlichting	70%	56%	56%
Kwaliteit uitvoering taken Wijkbeheer	6,7	6,7	7,0
Snelheid uitvoering taken Wijkbeheer	6,4	6,5	6,8
Melding gedaan bij Wijkbeheer	21%	30%	24%
Direct bij juiste persoon terecht	73%	80%	71%
Tevredenheid bereikbaarheid Wijkbeheer	7,1	7,1	7,2
Afhandeling melding binnen een week	37%	56%	51%
Melding nooit afgehandeld	26%	15%	14%
Tevredenheid afhandeling melding	6,3	6,7	7,0
Vriendelijkheid medewerkers Wijkbeheer	7,5	7,4	7,5
Tevredenheid onderhoud door Wijkbeheer			
Groenvoorziening	6,6	6,2	6,9
Bestrating	6,6	6,1	6,6
Speeltoestellen	6,6	6,5	6,9
Verlichting	7,2	7,3	6,7
Parkierplaatsen	6,6	6,5	6,7
Ruïering	6,8	6,4	6,9
Zwerfval	-	6,3	6,7
Tevredenheid schoonhouden door Wijkbeheer			
Groenvoorziening	6,7	6,4	6,9
Bestrating	6,8	6,4	6,8
Speeltoestellen	6,8	6,6	7,0
Verlichting	7,0	7,2	7,3
Parkierplaatsen	6,7	6,7	6,8
Ruïering	6,9	6,4	6,9
Tevredenheid hoeveelheid in wijk			
Verlichting	7,1	7,6	7,4
Parkiergelegenheid	6,3	6,4	6,4
Speeltoestellen	6,6	6,5	6,8
Groenvoorziening	7,1	7,0	7,2
Bijlagen aan beheer wijk	22%	26%	22%
Tuutjes voor huis schoonhouden	82%	85%	88%
Geduldbeestrijding	-	49%	62%
Toezicht houden in wijk	20%	21%	22%
Helpen onderhoud plantsoenen, parken en perijes	20%	22%	12%
Veiligheid wijk	7,0	7,2	7,3
Verkeersveiligheid	6,5	6,6	6,4
Veiligheid speeltoestellen	7,0	7,1	7,2
Overlast hangingen	6,6	7,1	7,2
Omvallet	6,5	6,7	6,8
Gevecht en agressie	7,0	7,4	7,5
Strafverlichting	-	7,5	7,4
Ervaan overlast	36%	34%	30%
Verkeersoverlast	-	25%	37%
Gezondoverlast	-	-	43%
Overlast hangingen	-	28%	22%
Gevecht en agressie	-	-	6%
Kapotte straatverlichting	-	11%	13%
Toesamen overlast	56%	28%	17%
Overlast gelijk gebieden	-	58%	68%
Algemeen overlast	43%	13%	15%
Op hoogte beslaan Veilig Wijkteam	34%	22%	-
Weten hoe Veilig Wijkteam te bereiken	-	14%	-
Melding gedaan bij Veilig Wijkteam	7%	3%	-

08:29 22-3-2017

Evaluatie wijkbeheer 2015 - Klusbonnen / bewonersparticipatie / klachten

en meldingen

Maand:	Overzicht klusmaanden 2015								2014
	Maart	April	Mei	Juni	Sept.	Okt.	Nov.		
Werkzaamheden:								Totaal:	Totaal:
Aantal klusbonnen	73	63	30	23	69	52	5	315	289
Herstraat door aannemer m2	445	695	50	295	310	583	102	2.480	3.609
Kosten herstraten aannemer €	9.500	12.602	500	4.273	10.738	19.104	6.000	€ 62.717	€ 81.274
Kosten halfverhardingen €						2.250		€ 2.250	€ 5.500
Renovatie beplanting wijkploeg m2	25		85					110	482
Afrastering aannemer m1	45							45	
Kosten afrastering aannemer €	855							€ 855	
Rooien en spitten aannemer m2	25		85					110	574
Burgerparticipatie nieuwe locaties	7	4	2	5	2	4	3	27	19
Bordensanering	3	1		2	4			10	23
Vegen P-plaatsen Wijkploeg (uren)	51	42	38	34	44	47		256	275
Herstel bestrating wijkploeg m2	130	151	54	59	147	29	10	580	756

Activiteit	Buitengebied							Centrum							Noord							Zuid							Totaal
	Tel.	Balie	Eigen waarn	Brief	Inter net	E-mail	Op straat	Tel.	Balie	Eigen waarn	Brief	Inter net	E-mail	Op straat	Tel.	Balie	Eigen waarn	Brief	Inter net	E-mail	Op straat	Tel.	Balie	Eigen waarn	Brief	Inter net	E-mail	Op straat	
Bomen	72	1	11	0	36	0	0	105	2	19	7	53	11	0	103	0	6	5	61	0	1	72	0	5	3	45	0	0	621
Plantsoen	54	0	2	0	24	0	0	51	0	8	10	27	1	0	100	0	2	25	74	1	0	50	1	14	3	69	0	1	517
Handh.	14	1	0	0	9	1	0	25	3	0	0	16	3	0	44	3	0	1	44	1	0	29	1	1	0	46	5	0	249
O.V.	74	0	8	1	37	2	0	105	3	40	3	62	5	0	117	1	6	0	79	0	0	90	0	6	3	102	1	1	749
Overlast	39	0	0	0	15	0	0	36	0	15	1	15	1	0	46	0	1	1	26	1	0	19	0	1	0	19	0	0	243
Reiniging	233	3	6	0	40	0	1	102	2	13	1	43	1	0	154	5	3	1	64	0	0	132	1	3	1	40	0	0	879
Riolering	26	1	3	1	19	2	0	38	0	5	1	10	2	0	39	0	2	0	28	1	0	32	1	3	1	25	0	0	240
Straatm.	17	2	6	1	14	0	0	15	1	11	0	19	0	0	41	1	4	0	20	1	0	14	0	3	0	13	0	0	133
Water	2	0	1	0	5	0	0	3	0	2	0	1	0	0	2	0	0	0	3	0	0	6	0	0	1	7	0	0	33
Verharding	62	2	9	4	62	2	1	89	3	48	26	44	9	0	153	3	20	39	101	1	0	61	0	42	14	90	0	1	880
Burgerpart.								1				4							4			1				5			15
Sub Totaal	593	10	46	7	264	7	2	576	14	162	43	289	33	0	829	13	44	72	504	6	1	506	4	78	26	461	6	3	4609
Totaalwijk	929							127							1469							1084							
Totaal	4609																												

Bijlage 2 Weginspectie 2016

Vanuit de wegbeheerinspectie is een vertaling gemaakt naar beeldkwaliteiten. Er zijn 2850 wegvakken asfaltverharding en 9990 wegvakken elementenverharding beoordeeld.

Vanuit de meting komen de volgende resultaten naar voren:

Wegen		A+	A	B	C	D		
Asfalt	Rafeling	91,9%	5,6%	0,2%	0,0%	2,2%	100,0%	GO/VV
Asfalt	Dwarsonvlakheid	99,5%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	GO/VV
Asfalt	Randschade	84,0%	10,6%	4,1%	1,0%	0,2%	100,0%	GO/VV
Asfalt	Totaal GO/VV	91,8%	5,6%	1,4%	0,3%	0,8%		
Asfalt	Oneffenheden	95,9%	3,4%	0,4%	0,1%	0,2%	100,0%	DO
Asfalt	Scheurvorming	80,5%	16,7%	2,2%	0,5%	0,1%	100,0%	DO
Asfalt	Totaal DO	88,2%	10,1%	1,3%	0,3%	0,1%		
		A+	A	B	C	D		
Elementen	Dwarsonvlakheid	95,2%	4,6%	0,0%	0,2%	0,0%	100,0%	GO/VV
Elementen	Oneffenheden	83,8%	10,3%	2,1%	0,2%	3,6%	100,0%	DO

Bij de analyse van deze cijfers moet anders gekeken worden dan naar de analyse van vergelijkbare cijfers in groen en reiniging. Wegbeheer kent een lange beheercyclus, ingrijpen gaat vaak in termijnen van 15 jaar of langer. Hoge percentages A en A+ zijn ook bij een lagere ambitie reëel.

De algemene conclusie is dat de technische kwaliteit van de wegen in Wijchen er bovengemiddeld goed bij liggen. Hierbij moet worden opgemerkt dat in deze metingen geen rekening wordt gehouden met de beeldkwaliteit. Met name bij betonstraatstenen is zichtbaar dat er veel slijtage aan de toplaag is ontstaan. De stenen zijn korrelig en vertonen veel breuk. Dit heeft ook invloed op de verkeersveiligheid.

Van de wegberm (verharde deel) is geen specifieke meting beschikbaar, maar uit klachten en meldingen en waarnemingen komt naar voren dat de kwaliteit te wensen overlaat.

De boven gemiddelde kwaliteit is verder te verklaren uit:

- Er hebben veel vervangingen (renovatie) plaatsgevonden met externe financiering (subsidies). Het gaat hierbij om projecten als: Huurlingsdam, Garage, Centrumplan, Woezik, stationsgebied. Deze vervangingen dragen bij aan de bovengemiddelde kwaliteit.

- De vervangingsbehoefte is (in verhouding tot de beschikbare budgetten) de afgelopen jaren relatief laag geweest. De komende 15 jaar kunnen we nog een piek verwachten in de vervangingen van de jaren 60–70 wijken. Deze piek is met name rond de planjaren 2025 en 2035 te verwachten. Het gaat hierbij om wijken als: Heilige stoel, Wijchen Noord, Valendries, etc.

Bijlage 3 Areaalgegevens

Hoofdbeheergroep							
		Totaal	Winkelgebied	Bedrijventerrein	Buitengebied en kerkdorpen	Woongebied	Hoofdstructuur
Groen	Bomen in beplanting	7562	358	587	1269	4522	827
	Bomen in gras	19635	928	1524	3296	11740	2146
	Bomen in verharding	2120	100	165	356	1268	232
	Leiboom / vormboom	558	26	43	94	334	61
	Gekandelaber en knot	1038	49	81	174	621	113
	Bosplantsoen	532840	25197	41351	89446	318602	58245
	Bos en natuur	559817			559817		
	Bodembedekkers	41838	1978	3247	7023	25016	4573
	Heesters	123130	5823	9555	20669	73623	13459
	Struikrozen	17350	820	1346	2912	10374	1897
	Hagen	26861	1270	2085	4509	16061	2936
	Gazon	1186411	56103	92070	199158	709392	129687
	Hondenuitlaatzones	46724	2209	3626	7843	27938	5107
Meubilair	Bermen (bubeko)	406625			406625		
	Ruw gras (bibeko)	804760	38055	62453	135092	481191	87969
	Afvalbakken	626			149	477	
	Banken en tafels	273			98	175	
	Paaltjes						
	Fietsklemmen						
	Lichtmasten	9285	439	721	1559	5552	1015
	Armaturen	9645	456	748	1619	5767	1054
	VRI	5	0	0	1	3	1
	Borden en geleiders	5993	283	465	1006	3583	655
	ANWB borden	176	8	14	30	105	19
	Speeltoestel	718	34	56	121	429	78
	Afscheidingen	12700	601	986	2132	7594	1388
Reiniging	Lediging afvalbakken	626	30	49	105	374	68
	Grof zwerfafval	6046427	285923	469228	1014990	3615348	660938
	Fijn zwerfafval	6046427	285923	469228	1014990	3615348	660938
	Veegvuil	2730305	129110	211883	458326	1632535	298451
	Natuurlijk afval	6046427	285923	469228	1014990	3615348	660938
	Onkruid op verharding	2730305	129110	211883	458326	1632535	298451
	Verharding	1364600	19453	156752	394208	543440	250747
	stijl asfalt (7% kostenverhogend)	48244	0	0	0	0	48244
	Elementenverharding (beton)	949087	60699	55411	22615	804042	6320
	Elementenverharding (gebakken materiaal)	359296	51926	4374		302996	
	Betonverhardingen	9078		87	8591	400	
	Bermen (verhard)	61640			61640		
	Belijning en figuratie						
Riolering en Water	Halfverharde paden	129583			108957	20626	
	Beschoeiing (hout)						
	Wadi's (verbrede GRP)	21921	1037	1701	3680	13107	2396
	Poelen (verbrede GRP)	17	0	1	11	3	2
	Oevers (natuurlijk)	27900	1319	2165	4683	16682	3050
	Bermsloot	202935	9596	15749	34066	121341	22183
	Kunstwerken						
	Brug (hout?)	38	2	3	6	23	4
	Brug vast	13	1	1	2	8	1
	Geluidswerende constructies	6	0	0	1	4	1
	Tunnels en Viaducten	3	0	0	1	2	0
	Damwand	12	1	1	2	7	1
	Faunapassage	50	2	4	8	30	5
	Keerwand en muur en schanskorven	18	1	1	3	11	2
	Duiker	36	2	3	6	22	4

Bijlage 4 Eenheidscijfers onderhoud

Nr.	Hoofdbeheergroep	Beheergroep		Kwal A	Kwal B	Kwal C
1	Groen	Bomen in beplanting	st	19,18	12,5	9,75
2		Bomen in gras	st	19,26	12,9	10,062
3		Bomen in verharding	st	38,53	18	14,04
4		Leiboom / vormboom	st	104,37	85	66,3
5		Gekandelaberd en knot	st	104,37	50	39
6		Bosplantsoen	m2	0,16	0,16	0,1248
7		Bos en natuur	m2	0,04	0,04	0,0312
8		Bodembedekkers	m2	3,73	2,25	1,755
9		Heesters	m2	3,64	2,45	1,911
10		Struikrozen	m2	10,34	4,5	3,51
11		Hagen	m2	5,64	3,85	3,003
12		Gazon	m2	0,2185	0,19	0,1482
13		Hondenuitlaatzones	m2	0,805	0,7	0,546
14		Bermen (bubeko)	m2	0,0805	0,07	0,06
15		Ruw gras (bibeko)	m2	0,186	0,15	0,117
16	Meubilair	Afvalbakken	st	27,1188	21,87	17,0586
17		Banken en tafels	st	31,3224	25,26	19,7028
18		Paaltjes	st	1,3702	1,105	0,8619
19		Fietsklemmen	st	0,7068	0,57	0,4446
20		Lichtmasten	st	9,92	8	6,24
21		Armaturen	st	5,58	4,5	3,51
22		VRI	st	6200	5000	3900
23		Borden en geleiders	st	3,5836	2,89	2,2542
24		ANWB borden	st	3,5836	2,89	2,2542
25		Speeltoestel	st	57,09	57,09	57,09
26		Afscheidingen	m1	1,96	1,96	1,96
27	Reiniging	Lediging afvalbakken	st	176,7155	142,5125	142,5125
28		Grof zwerfafval	m2	0,022	0,02	0,0156
29		Fijn zwerfafval	m2	0,011	0,01	0,0078
30		Veegvuil	m2	0,0496	0,04	0,0312
31		Natuurlijk afval	m2	0,0372	0,03	0,0234
32		Onkruid op verharding	m2	0,1364	0,11	0,0858
33	Verharding	Asfaltverharding	m2	0,8308	0,67	0,5226
34		stijl asfalt (7% kostenverhogend)	m2	0,888956	0,7169	0,559182
35		Elementenverharding (beton)	m2	0,434	0,35	0,273
36		Elementenverharding (gebakken materiaal)	m2	0,806	0,65	0,507
37		Betonverhardingen	m2	0,31	0,25	0,195
38		Bermen (verhard)	m1	0,124	0,1	0,078
39		Belijning en figuratie	m1	0,93	0,75	0,585
40		Halfverharde paden	m2	0,58	0,43	0,28
41	Riolering en Water	Beschoeiing (hout)	m1	3,1	2,5	1,95
42		Wadi's (verbrede GRP)	m2	0,2356	0,19	0,1482
43		Poelen (verbrede GRP)	st	0,434	0,35	0,273
44		Oevers (natuurlijk)	m1	0,372	0,3	0,234
45		Bermsloot	m1	0,27	0,27	0,27
46	Kunstwerken	Brug (hout?)	st	310	250	195
47		Brug vast	st	310	250	195
48		Geluidswerende constructies	st	310	250	195
49		Tunnels en Viaducten	st	545,6	440	343,2
50		Damwand	st	310	250	195
51		Faunapassage	st	310	250	195
52		Keerwand en muur en schanskorven	st	310	250	195
53		Duiker	st	8,7792	7,08	5,5224

Bijlage 5 Eenheidscijfers vervanging

Nr.	Hoofdbeheergroep	Beheergroep		Kwal A	Kwal B	Kwal C
1	Groen	Bomen in beplanting	st	7,75	7,11	6,56
2		Bomen in gras	st	7,02	6,44	5,94
3		Bomen in verharding	st	7,02	6,44	5,94
4		Leiboom / vormboom	st	7,02	6,44	5,94
5		Gekandelaberd en knot	st	7,02	6,44	5,94
6		Bosplantsoen	m2	0,16	0,16	0,16
7		Bos en natuur	m2	0,02	0,02	0,02
8		Bodembedekkers	m2	0,90	0,75	0,64
9		Heesters	m2	0,90	0,75	0,64
10		Struikrozen	m2	1,05	0,88	0,75
11		Hagen	m2	0,69	0,58	0,49
12		Gazon	m2	0,01	0,01	0,01
13		Hondenuitlaatzones	m2	0,01	0,01	0,01
14		Bermen (bubeko)	m2	0,05	0,05	0,05
15		Ruw gras (bibeko)	m2	0,05	0,05	0,05
16	Meubilair	Afvalbakken	st	19,21	15,36	12,80
17		Banken en tafels	st	35,27	28,22	23,52
18		Paaltjes	st	12,50	10,00	8,33
19		Fietsklemmen	st	15,00	12,00	10,00
20		Lichtmasten	st	18,75	16,67	15,00
21		Armaturen	st	22,50	18,00	15,00
22		VRI	st	7.500,00	6.428,57	5.625,00
23		Borden en geleiders	st	7,13	5,70	4,75
24		ANWB borden	st	7,13	5,70	4,75
25		Speeltoestel	st	307,18	204,79	153,59
26		Afscheidingen	m1	3,90	3,12	2,60
27	Reiniging	Lediging afvalbakken	st			
28		Grof zwerfafval	m2			
29		Fijn zwerfafval	m2			
30		Veegvuil	m2			
31		Natuurlijk afval	m2			
32		Onkruid op verharding	m2			
33	Verharding	Asfaltverharding	m2	0,82	0,77	0,72
34		stil asfalt (7% kostenverhogend)	m2	1,25	1,13	1,02
35		Elementenverharding (beton)	m2	1,00	0,90	0,82
36		Elementenverharding (gebakken materiaal)	m2	1,20	1,13	1,06
37		Betonverhardingen	m2	1,08	1,01	0,94
38		Bermen (verhard)	m1			
39		Belijning en figuratie	m1	0,41	0,35	0,31
40		Halfverharde paden	m2	0,43	0,36	0,31
41	Riolering en Water	Beschoeiing (hout)	m1	1,11	1,00	0,91
42		Wadi's (verbrede GRP)	m2	0,67	0,60	0,55
43		Poelen (verbrede GRP)	st	11,11	10,00	9,09
44		Oevers (natuurlijk)	m1	0,22	0,20	0,18
45		Bermsloot	m1	0,11	0,10	0,10
46	Kunstwerken	Brug (hout?)	st	1.350,00	1.080,00	900,00
47		Brug vast	st	4.615,38	4.285,71	4.000,00
48		Geluidswerende constructies	st	1.538,46	1.428,57	1.333,33
49		Tunnels en Viaducten	st	7.692,31	7.142,86	6.666,67
50		Damwand	st	107,69	100,00	93,33
51		Faunapassage	st	115,38	107,14	100,00
52		Keerwand en muur en schanskorven	st	230,77	214,29	200,00
53		Duiker	st	38,46	35,71	33,33